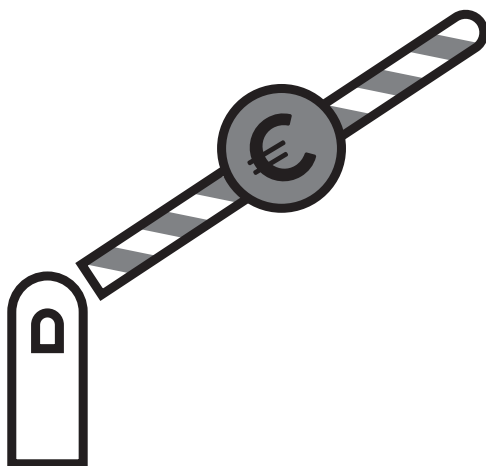

OPEN GRENZEN?

De economie en ethiek
van vrije migratie

Voor Eva

Met dank aan Maarten Boudry, Isaac Demey en prof. Glenn Rayp voor hun kritische opmerkingen en correcties, en aan prof. Filip Abraham en Yannick Bormans voor de begeleiding van de masterthesis over economische effecten van migratie.

INHOUD

1 INLEIDING	7
Economische efficiëntie en sociale rechtvaardigheid	7
Wat zijn open grenzen?	13
2 ECONOMISCHE VOORDELEN VAN VRIJE MIGRATIE	17
De mondiale arbeidsmarkt	18
Grootte van de inkomensveranderingen door migratie	22
Verklaringen van de inkomenseffecten	32
Overheidsuitgaven	37
Beleidsaanbevelingen	41
3 ETHISCHE OVERWEGINGEN VAN VRIJE MIGRATIE	45
Ongewenste willekeur	45
De gulden regel	57
Discriminatie	59
4 DENKFOUTEN OVER MIGRATIE	63
De nulsomdenkfout	64
Irrationele angst	66
De locatiedenkfout	76
De overschattingsdenkfout	80
Hoe denkfouten over migratie vermijden?	82

5	BESLUIT: OPEN GRENZEN, EEN WIN-WIN-WINMAATREGEL	85
	BIJLAGE: ENKELE CIJFERS VAN MONDIALE MIGRATIE	91
	BIBLIOGRAFIE	93
	Economische en wetenschappelijke studies	93
	Boeken en rapporten	94
	Internet en media	95

1 INLEIDING

Economische efficiëntie en sociale rechtvaardigheid

Ongelijk loon voor gelijk werk, en een welvaartsverlies van miljarden euro's. Dat zijn de twee gevolgen van een antimigratiebeleid. Grenzen sluiten voor migranten is onrechtvaardig en inefficiënt. Het zou zelfs kunnen dat migratiebeperking de grootste vorm van discriminatie is tussen mensen, en dat een vrijere migratie de effectiefste maatregel is om extreme armoede uit te roeien en mondiale economische welvaart te bevorderen.

Dat zijn sterke uitspraken, en zoals bij alle sterke uitspraken, moeten we voorzichtig zijn en kijken of ze gebaseerd zijn op sterke economische en ethische analyses. Daar gaat dit boek over. Is het economisch en ethisch interessant om grenzen open te stellen voor migranten? Zijn er schadelijke neveneffecten van migratie? En zelfs al zijn de economische analyses duidelijk, wat moeten we dan doen met de publieke opinie, de buikgevoelens en bezorgdheden van mensen over vrije migratie?

Veel mensen menen: 'Ze stelen onze jobs, profiteren van onze sociale zekerheid en kosten te veel voor onze welvaartsstaat.' Nationalistische partijen winnen verkiezingen met een dergelijk antimigratiesentiment. Dit boek laat zien hoe economische analyses brandhout maken van die rechts-populis-

tische buikgevoelens. We denken spontaan dat migranten een deel van de taart opsnoepen, maar in werkelijkheid wordt de taart veel groter dankzij migratie. De arbeidsmarkt groeit als er immigranten bij komen. Immigranten willen taart kopen. Dat creëert werk voor de bakkers. De migranten kunnen zelf bakker worden en meer taarten bakken. Maar dan hebben we extra boeren nodig die het graan leveren en extra bouwvakkers die de nieuwe bakkerijen bouwen enzovoort. Meer taart en meer werkgelegenheid.

Volgens economische analyses zijn de baten van vrije migratie groter dan de kosten. Door gesloten grenzen is de mondiale arbeidsmarkt niet in evenwicht: arbeiders kunnen niet gaan werken waar hun productiviteit (en dus hun loon) het hoogste is.¹ De productiviteit van een arbeider hangt af van andere productiefactoren, zoals kapitaal. Kapitaal en arbeid zijn twee belangrijke, schaarse productiefactoren, en bij een juiste verhouding van kapitaal en arbeid is de productiviteit optimaal. Dan creëren we maximale welvaart. Maar momenteel is er in armere landen een arbeidsoverschot (of kapitaaltekort) en in rijkere landen een arbeidstekort (of kapitaaloverschot).

Dit marktonevenwicht leidt tot grote loonverschillen tussen arbeiders in armere en rijkere landen. Waar men geboren wordt, heeft dus een grote invloed op het loon dat men krijgt. Als we rekening houden met de koopkracht en het loon uitdrukken in reëel loon (dus hoeveel je met je loon kunt kopen), dan zien we dat de lonen in een laag- of middeninkomensland veel lager liggen dan in rijke, ontwikkelde landen in West-Europa en Noord-Amerika. En dat voor hetzelfde werk door even ervaren, capabele, gemotiveerde en opgeleide mensen. Een arbeider die migreert van een lage- of middeninkomensland (wat ik voor de eenvoud arm noem) naar een hoge-in-

komensland (een rijk land), kan zijn of haar reële loon zien verhogen met gemiddeld een factor vier. De verhouding van het gemiddelde, reële arbeidersloon in West-Europa of de Verenigde Staten ten opzichte van het reële loon voor soortgelijke (ervaren en opgeleide) arbeiders in een armer land, schommelt rond de vier. Zo verdient een Amerikaan ongeveer vier keer meer voor hetzelfde werk als een even capabele Peruaan, en zelfs vijftien keer meer dan een Jemeniet.²

Het uurloon in een arme regio is dus 75 % lager dan in een rijke regio. Ter vergelijking: in België is het gemiddelde uurloon van een vrouw ongeveer 8 % lager dan dat van een man.³ De loonkloof op basis van geboorteland is dus bijna tien keer groter dan de loonkloof op basis van geslacht. Hier komen we op het terrein van de ethiek. Is die loonkloof te rechtvaardigen? Is het geen grootschalige discriminatie op de mondiale arbeidsmarkt? Het mondiale loonverschil is ook groter dan bijvoorbeeld de prijsverschillen tussen equivalente goederen in verschillende landen ten gevolge van vrije-handelsbelemmeringen. De loonkloof door migratiebeperking is misschien wel de grootste prijsverstoring van alle markten.

Niet alleen resulteert het beleid van migratiebeperking in deze onrechtvaardigheid, maar ook in een groot efficiëntieverlies op de mondiale arbeidsmarkt. Als arbeiders niet kunnen migreren naar plaatsen met de hoogste arbeidsproductiviteit en ondernemers niet kunnen migreren naar plaatsen met het beste ondernemersklimaat, dan worden win-winsituaties belemmerd. Het tegenhouden van migrerende gezinnen aan de grens verhindert wederzijds voordelige transacties tussen werknemers en werkgevers, tussen producenten en consumenten, tussen kopers en verkopers, tussen huurders en verhuurders. Dat is niet efficiënt: de productiviteit en de welvaart

dalen. Migratierestricties zijn vergelijkbaar met het tegenhouden van sollicitanten aan bedrijfspoothen of van klanten aan winkeldeuren. Die vrijheidsbepcrking is niet enkel schadelijk voor de sollicitant of klant, maar ook voor de werkgever en de winkelier.

Net zoals een vrijer internationaal verkeer van goederen en kapitaal zal een vrijer verkeer van arbeiders de efficiëntie van de wereldeconomie verbeteren. Arbeidsmigratie is zoals internationale handel. Handel wil zeggen: dingen verplaatsen van locaties waar ze lage waarde hebben naar plekken waar ze hoge waarde hebben en erg gewild zijn. Migratie is een verplaatsing van mensen, van plekken waar hun arbeid weinig waarde (arbeidsproductiviteit) heeft, naar locaties waar hun arbeid veel waarde heeft op de arbeidsmarkt.

Volgens sommige schattingen zou het bruto-wereldproduct of -wereldinkomen (de som van alle reële inkomens van alle mensen) bijna kunnen verdubbelen door een wereldwijde vrije migratie ten gevolge van open grenzen.⁴ Hoogontwikkelde landen laten als het ware miljarden honderdeurobiljetten op de stoep liggen als ze geen migranten toelaten op hun arbeidsmarkt. Het gaat om het reële inkomen: we kunnen meer kopen en moeten daar minder lang voor werken.

Ter vergelijking: de potentiële mondiale inkomensgroei van vrijere migratie ligt een factor tien hoger dan de inkomensgroei die we kunnen realiseren door volledige vrije internationale goederen- en kapitaalmarkten. Het opheffen van barrières voor goederen- en kapitaalstromen kan het wereldinkomen met slechts enkele procenten verder doen toenemen.⁵

Vrijere migratie biedt niet alleen voordelen voor de migranten in termen van een viervoudige loonsverhoging, maar ook

voordelen voor de autochtone bevolking in de rijke ontvangende landen. Extra migranten wil zeggen: extra klanten, maar ook extra initiatiefnemers, extra ondernemers, extra belastingbetalers, extra huurders en natuurlijk extra arbeidskrachten die bijvoorbeeld de vergrijzing in rijke westerse landen kunnen opvangen.

Volgens de economische analyses zijn de baten van vrije migratie groter dan de kosten. Maar dan hebben we ook een ethische analyse nodig om na te gaan wie de kosten mag dragen. Het sluiten van landsgrenzen voor migranten is niet alleen economisch schadelijk. Migratiebeperkingen zijn alvast duur voor migranten: ze kunnen zelfs dodelijk zijn. Elk jaar sterven meer dan duizend migranten bij hun poging om Europa te bereiken via de Middellandse Zee.⁶⁷ Voor een plek op een schamel bootje betalen ze duizenden euro's aan mensensmokkelaars. Met het vliegtuig was veiliger, goedkoper en sneller geweest.

Dit boek is het resultaat van een masteronderzoek in de beleidseconomie.⁸ Tijdens mijn studies economie ging ik op zoek naar economische maatregelen die meerdere voordelen bieden. Vaak moeten we in de economie een afweging maken tussen meer algehele welvaart (efficiëntie of productiviteit) en meer sociale rechtvaardigheid (gelijkheid). Denk maar aan sommige herverdelende belastingen die gepaard gaan met een economisch productiviteitsverlies. Dat is alsof we water verdelen met lekkende emmers. Maar sommige maatregelen kunnen zowel welvaart als rechtvaardigheid bevorderen. Vrije migratie is zo'n maatregel. Daarom spitste mijn masteronderzoek zich toe op de inkomenseffecten van migratie, aan de hand van een literatuuroverzicht en een economische modellering.

Een verzameling van meer dan zestig economische studies bracht duidelijke resultaten die we als volgt kunnen samenvatten: als een rijk land zoals België een extra arbeidsmigrant een verblijfs- en werkvergunning toekent en die migrant daarvoor toelaat op de binnenlandse arbeidsmarkt (wat nog niet wil zeggen dat die migrant meteen werk heeft), dan stijgt het jaarlijks wereldinkomen (bruto mondiaal product) met ongeveer 30.000 euro. Dat is het migratiesurplus. Daarvan bestaat een derde uit extra kapitaalinkomsten voor de autochtone bevolking in het ontvangende land. Vooral kapitaalbezitters en werkgevers winnen bij immigratie. De gemiddelde reële lonen van autochtone arbeiders veranderen bijna niet: als de beroepsbevolking met 10 % toeneemt door immigratie, kunnen de lonen van autochtone arbeiders stijgen of dalen met minder dan 2 %. De overige twee derde van het migratiesurplus, dus ongeveer 20.000 euro per jaar per migrant, bestaat uit extra arbeidsinkomsten voor de migrant. Waarschijnlijk zal die migrant iets minder dan 10.000 euro van zijn jaarinkomen naar achtergebleven familie in het herkomstland sturen. En zo hebben we een win-win-winsituatie: zowel de autochtone bevolking in de rijke landen, de migranten als de achtergebleven bevolking in de herkomstlanden hebben baat bij vrijere migratie.

Het feit dat immigratie resulteert in welvaartswinsten voor de autochtone bevolking, werpt een belangrijk licht op het immigratiedebat dat in de Verenigde Staten en veel Europese landen woedt. De Brexit, de verkiezing van president Trump en de toename van populistische en racistische, extreemrechtse partijen zijn grotendeels het gevolg van een antimigratiehouding bij een groot deel van de bevolking. Met 260 miljoen internationale migranten en een 3 % jaarlijkse

netto-aangroei van de migrantenpopulatie in Europa staat migratie hoog op de politieke agenda.⁹ Daarom is dit boek over de voordelen van vrije migratie meer dan ooit relevant.

De voordelen van migratie worden in dit boek sterk benadrukt, omdat ze vaak onderbelicht blijven in het publieke debat en ze volgens mij de nadelen overtreffen. Dat wil niet zeggen dat we blind moeten zijn voor de problemen van migratie. We moeten bijvoorbeeld erkennen dat er tussen de immigranten ook racisten, homofoben, terroristen, verkrachters, criminelen en religieuze fundamentalisten zitten. We moeten erkennen dat veel immigrerende moslims een islam-ideologie aanhangen die nog niet zo ver staat in het verlichtingsproces als bijvoorbeeld het christendom. De hoofdstukken over ethiek en denkfouten over migratie zijn een poging om ons kritisch denken over dergelijke problemen aan te scherpen.

Wat zijn open grenzen?

Dit boek levert zowel economische als ethische argumenten voor open grenzen. De economische voordelen van vrije migratie wegen veel zwaarder door dan de kosten. Het sluiten van grenzen is niet alleen erg duur op economisch vlak, maar het is ook onethisch: het is onverzoenbaar met de meest fundamentele ethische principes, zoals de gulden regel (behandel anderen niet zoals je zelf niet behandeld wilt worden) en het antidiscriminatieprincipe.

Maar wat zijn open grenzen precies? Het is geen zwart-wit-verhaal: tussen volledig open en volledig gesloten grenzen zit een breed spectrum van mogelijkheden. Het openen van gren-

zen is niet hetzelfde als het afschaffen van grenzen. Denk aan gemeentegrenzen: die bestaan, maar ze zijn open. Jij mag verhuizen naar een naburige gemeente, dus tussen jouw huidige en je toekomstige gemeente is de grens open. Maar je moet je wel registreren in die nieuwe gemeente, dus is die grens niet afgeschaft. Met open grenzen tussen landen (bv. in de EU) is er nog steeds een soortgelijke registratieplicht.

De grenzen tussen landen zijn al gedeeltelijk open, in de zin dat een toerist van het ene land naar het andere mag reizen (vaak mits hij een visum heeft aangevraagd). Een toerist mag in het gastland winkelen en voor een beperkte termijn een verblijfplaats huren. Het verschil tussen toerisme en vrije migratie is dat een migrant beschouwd wordt als een toerist met een permanente werk- en verblijfsvergunning. De migrant mag dus ook een woning kopen en solliciteren bij een bedrijf. Net zoals een toerist moet een migrant zich aan de wetten van het gastland houden.¹⁰

Het openen van grenzen wil nog niet zeggen dat een migrant stemrecht heeft en kan gebruikmaken van sociale zekerheid en onderwijs. Dat grenzen voor toeristen open zijn, wil immers ook nog niet zeggen dat die toerist recht heeft op een pensioen- of werkloosheidsuitkering. Er zijn dus verschillende vormen van open grenzen, variërend van sociale (volledig) open grenzen tot libertaire (beperkte) open grenzen. Bij sociale volledig open grenzen verwerven migranten meteen dezelfde politieke en sociale rechten als autochtonen, ook al hebben ze nog niets bijgedragen aan de sociale zekerheid. Bij libertaire open grenzen kunnen migranten niet gebruikmaken van sociale zekerheid (totdat ze bv. voldoende belastingen hebben betaald en zo sociale rechten hebben opgebouwd) en hebben ze niet meteen stemrecht. Bij libertaire open grenzen

worden louter de negatieve rechten van migranten gerespecteerd: migranten hebben recht op werk en onderdak in de negatieve zin dat niemand hen mag verhinderen om hier te werken en wonen. Bij sociale open grenzen worden ook positieve rechten gerespecteerd: migranten hebben dan recht op werk en onderdak in de zin dat autochtonen hen dan werk en onderdak moeten geven, en als ze niet kunnen werken, hebben ze het positieve recht op een werkloosheids-, ziekte- of invaliditeitsuitkering. Het spreekt voor zich dat sociale open grenzen duurder zijn voor de overheid van het gastland.

Of we moeten streven naar meer sociale dan wel libertaire open grenzen laat ik in dit boek in het midden. De argumenten in dit boek gelden voor zowel sociale als libertaire open grenzen. Persoonlijk neig ik tot de meer sociale open grenzen, maar dat valt democratisch te beslissen. Hoewel migranten het meeste baat hebben bij sociale open grenzen, zijn libertaire open grenzen voor migranten nog steeds een positief verhaal. Dat is logisch: bij gesloten grenzen moet de migrant in het arme thuisland blijven, waar het niet beter gesteld is met bijvoorbeeld de sociale zekerheid. De arbeidsomstandigheden zijn er wel erger en de lonen liggen vier keer lager. Zelfs zonder stemrecht en recht op sociale zekerheid in het gastland zijn veel migranten bereid te migreren omdat ze sterke baten hebben wanneer ze toegelaten worden op de lokale arbeidsmarkt in het gastland. Het huidige beleid van gesloten grenzen is het minst migrantvriendelijk, want de migrant heeft dan niet alleen geen stemrecht en geen recht op sociale zekerheid, maar ook geen recht op onderdak en werk. Bij open grenzen verwerft een migrant alvast wel het recht op arbeid.

Het openen van landsgrenzen is niet te veralgemenen naar het afschaffen van privé-eigendom van gronden. Als jij jouw

eigendom rechtmatig hebt verworven, heb je daar eigendomsrechten op en mag iemand anders niet zomaar jouw grond betreden. Tussen gemeenten zijn er ook open grenzen, maar dat wil niet zeggen dat alle landgenoten in jouw tuin een tent mogen opzetten.

Samengevat: open grenzen betekent een registratieplicht, het naleven van de lokale wetten, het respecteren van eigendomsrechten en een permanente vergunning om in het nieuwe land te wonen, werken en winkelen. Of eenvoudig gezegd: als je niet in de gevangenis zit, ben je overal toegelaten op de woning- en arbeidsmarkt en mag je in geen enkele regio verhinderd worden om te wonen en werken.

2 ECONOMISCHE VOORDELEN VAN VRIJE MIGRATIE

Door grenzen te sluiten, ontstaat er een enorm economisch verlies van welvaart. In dit hoofdstuk komen de economische aspecten van vrije migratie aan bod. De focus ligt hier op arbeidsmigratie. De conclusie die we uit de economische studies kunnen trekken, is dat een verhoging (versoepeling) van de arbeidsmigratie goed is in termen van economische welvaart. Of we de grenzen volledig moeten openen – niet alleen voor arbeidsmigratie maar voor alle vormen van migratie – is een ethische kwestie die in het volgende hoofdstuk aan bod komt.

Bij het huidige beleid van gesloten grenzen of migratierestrictie is de mondiale arbeidsmarkt niet in evenwicht, is er een loonkloof tussen arme en rijke regio's en is er een verlies van economische welvaart. Dat volgt zowel uit theoretische modellen van de mondiale arbeidsmarkt, als uit tientallen empirische studies over de inkomensveranderingen bij verschillende bevolkingsgroepen door arbeidsmigratie.¹¹

Volgens het eenvoudigste theoretische model van de arbeidsmarkt¹² zouden we verwachten dat immigratie duur is voor de autochtone arbeiders, in de zin dat hun lonen dalen door immigratie. Een stijging van het arbeidsaanbod leidt meestal tot een daling van lonen. Maar de empirische studies tonen nauwelijks een daling aan, en soms zelfs een stijging. De arbeiderslonen variëren tussen +2 % en -2 % als de beroepsbevolking door migratie toeneemt met 10 %. Eco-

nomen hebben onderzocht waar dat vereenvoudigde theoretische model tekortschiet. Ze hebben verschillende verklaringen waarom de lonen toch niet relevant dalen. Ook zouden we verwachten dat immigratie duur is voor de overheid, in de zin dat die meer uitgeeft aan immigranten dan dat ze via belastingen van immigranten ontvangt. Maar ook hier zien we in de praktijk nauwelijks een negatief effect op het fiscale evenwicht van de overheid. En ook dat kunnen we verklaren.

Dit hoofdstuk eindigt met enkele beleidsaanbevelingen: flankerende maatregelen die ervoor zorgen dat migratie een winst wordt voor iedereen.

De mondiale arbeidsmarkt

Om te begrijpen waarom de welvaart zo sterk toeneemt bij vrijere arbeidsmigratie, moeten we kijken naar de mondiale arbeidsmarkt.

De economie kunnen we vereenvoudigd onderverdelen volgens twee productiefactoren: arbeid en kapitaal. Werknemers en zelfstandigen leveren arbeid. Werkgevers, aandeelhouders, investeerders en vastgoedeigenaars leveren kapitaal. Voor productie heb je zowel arbeid als kapitaal nodig, dus kapitaalbezitters zijn op zoek naar arbeid. Zo ontstaat de arbeidsmarkt met vraag en aanbod, met werkgevers en werknemers.

De wereld kunnen we vereenvoudigd onderverdelen in een rijke regio (hoge-inkomenslanden) en een arme regio (midden- en lage-inkomenslanden). In de rijke regio is er veel kapitaal opgebouwd. Dat kapitaal wordt pas productief door arbeid, en omdat de productiviteit in de rijke regio zo groot is,

is er veel vraag naar arbeid. In de arme regio zijn er veel mensen die willen werken, en dus is er veel aanbod van arbeid.

De reden van die lage productiviteit is niet zozeer een lager opleidingsniveau of gebrekkige werkbereidwilligheid in die arme regio, maar voornamelijk de mank lopende instituties. Denk hierbij aan alles wat te maken heeft met bijvoorbeeld bedrijfsfiscaliteit, verzekeringen, kredietinstellingen, fraudebestrijding, anticorruptie, administratie, contractrecht, eigendomsrecht, productstandaarden, transport- en communicatie-infrastructuur, zakelijke netwerken, technologie, wetenschappelijke kennis en macro-economische stabiliteit. Dat zijn factoren die bepalen hoe productief arbeid en kapitaal kunnen zijn. Waarom productiviteit in de arme regio lager is, komt verderop nog aan bod.

Als de mondiale arbeidsmarkt vrij zou zijn, dan zouden arbeiders kunnen migreren naar de regio's met de hoogste productiviteit en kapitaalhoeveelheid, en dan zou de arbeidsmarkt in evenwicht komen. Maar door migratiebeperkingen is de mondiale markt niet in evenwicht. In de rijke regio is er te veel vraag en in de arme regio te veel aanbod van arbeid. Des te hoger de arbeidsvraag, des te hoger de lonen. Zo vormt het verschil in productiviteit en kapitaalhoeveelheid tussen de rijke en de arme regio een belangrijke verklaring voor het verschil in lonen. De reële lonen, uitgedrukt volgens koopkracht, zijn in de rijke regio ongeveer vier keer hoger dan in de arme regio.

Bij vrije migratie kan de arbeidsmarkt in evenwicht komen en zou er geen loonkloof meer zijn. Niet alleen is er meer gelijkheid, maar ook de economische welvaart zal sterk toenemen, omdat er heel veel nieuwe win-wintransacties worden genereerd. Het aanwerven van een werknemer is een

transactie: de ene partij levert arbeid, in ruil voor een loon. De andere partij, de kapitaalbezitter, levert het productiekapitaal aan de ene partij, de arbeider, in ruil voor de producten van diens arbeid. Als een werknemer wil werken bij een werkgever die die werknemer wil aanwerven, dan hebben zowel werknemer als werkgever baat bij de transactie.

Hoeveel baten gegenereerd worden door de transactie, kunnen we uitdrukken met het arbeiderssurplus en het kapitaalbezitterssurplus. Het arbeiderssurplus voor een werknemer is het verschil tussen het ontvangen arbeidsloon en het minimumloon waarvoor de arbeider nog net bereid is te werken. Het kapitaalbezitterssurplus voor een werkgever is het verschil tussen wat de werkgever nog net bereid is te betalen aan arbeidslonen om het kapitaal (bv. gebouwen en machines) aan het werk te krijgen met arbeiders, en wat de werkgever daadwerkelijk moet betalen aan lonen. Het arbeidsloon is dus de kostprijs voor de kapitaalbezitters of werkgevers voor het inhuren van arbeiders.

Met het surplus voor de arbeiders en de kapitaalbezitters kunnen we de totale economische welvaart berekenen. Die bestaat uit het arbeidsinkomen (het gemiddelde loon maal de hoeveelheid geleverde arbeid door alle arbeiders) en het kapitaalinkomen (de gemiddelde intrestvoet van kapitaal maal de kapitaalhoeveelheid geleverd door alle kapitaalbezitters). Dat kapitaalinkomen bestaat uit bijvoorbeeld de dividenden op aandelen, het rendement op investeringen en de huurinkomsten bij het verhuren van vastgoed.

Door gesloten grenzen zijn er minder win-wintransacties mogelijk op de mondiale arbeidsmarkt. Daardoor wordt er minder surplus voor arbeiders en kapitaalbezitters gegenereerd, en zijn op veel plaatsen de arbeidsinkomsten en kapi-

taalinkomsten te laag. Te veel mensen hebben kapitaal (productiecapaciteit) dat onderbenut wordt, en te veel mensen werken op plaatsen waar hun arbeidsproductiviteit laag is.

Bij migratie zal het gemiddelde wereldinkomen per persoon sterk stijgen, voornamelijk door de stijgingen bij de kapitaalbezitters in de rijke regio, bij de arbeiders in de arme regio en bij de migranten. Het grotere arbeidsaanbod in de rijke regio zal op lange termijn ook leiden tot extra kapitaalinvesteringen, waardoor de arbeidsvraag en dus de lonen in de rijke regio verder toenemen. Door de gebrekkige instituties in de arme regio zijn kapitaalinvesteringen daar momenteel minder rendabel, en is het dus minder efficiënt om zoveel arbeiders daar te houden.

Het mondiale inkomen, omgezet in euro's volgens de huidige wisselkoersen, bedroeg iets meer dan 70 biljoen euro in 2019. Hoe hoog zou het wereldinkomen zijn als de mondiale arbeidsmarkt in evenwicht komt door vrije migratie? De schattingen variëren van 10 % tot 160 % hoger, afhankelijk van modelaannames en extrapolaties.¹³ Het gemiddelde van die studies komt uit op 70 %, dus zou het wereldinkomen met pakweg 50 biljoen euro kunnen toenemen. Geen enkel ander mondiaal economisch beleid kan een hogere inkomensgroei realiseren. Zoals econoom Michael Clemens het uitdrukt: migratiebeperkingen zijn te vergelijken met het laten liggen van biljoenen eurobiljetten op de stoep.

Grootte van de inkomensveranderingen door migratie

Het totale wereldinkomen kan misschien wel verdubbelen bij volledig vrije arbeidsmigratie, maar dat wil niet zeggen dat alle bevolkingsgroepen evenveel baten kennen. Misschien zijn er bevolkingsgroepen die erop achteruitgaan? Op basis van een literatuuroverzicht onderzocht ik in mijn masterproef hoe de inkomens van verschillende bevolkingsgroepen stijgen of dalen wanneer er meer migratie is van arme naar rijke landen.

De uitdagingen in het economisch onderzoek

Sommigen denken dat men met economie of met statistiek alles kan bewijzen. Die kritiek is makkelijk te weerleggen: ik daag de critici uit om met de huidige beschikbare economische gegevens over migratie en inkomens een onderzoek te publiceren in een economisch vaktijdschrift dat aantoonst dat bijvoorbeeld het wereldinkomen daalt bij migratie. We zien een duidelijk verband tussen migratie en stijgende mondiale welvaart. Een iets uitdagendere kritiek is dat we alleen een correlatie (positief verband) zien, en dat uit een correlatie nog geen causaliteit (oorzakelijk verband) volgt. We zien bijvoorbeeld een positief verband tussen de consumptie van ijsjes en mooi weer, maar dat wil niet zeggen dat we meer mooi weer krijgen als we meer ijsjes gaan eten.

De grote uitdaging in de economie is dus het afleiden van oorzakelijke verbanden. Daarvoor hebben economen enkele zeer slimme statistische methoden bedacht, die moeilijke namen dragen zoals instrumentele variabelen, verschil-in-verschilregressie, regressiediscontinuïteit en 'vaste-effecten'-line-